

Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Σχολή Επιστημών
Υγείας

Πτυχιακή εργασία

**Μη-Φαρμακευτικές Παρεμβάσεις στη Νόσο Αλτσχάιμερ και
η Θεραπευτική τους Αποδοτικότητα: Μια Ευρέως Φάσματος
Βιβλιογραφική Ανασκόπηση**

Νατάσα Αργυρού

Λεμεσός, Μάιος 2021

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Πτυχιακή εργασία

Μη-Φαρμακευτικές Παρεμβάσεις στη Νόσο Αλτσχάιμερ και η
Θεραπευτική τους Αποδοτικότητα: Μια Ευρέως Φάσματος Βιβλιογραφική
Ανασκόπησης

Νατάσας Αργυρού

Επιβλέπων Καθηγητής

Δρ. Νίκος Κωσταντίνου

Λεμεσός, Μάιος 2021

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Νατάσα Αργυρού, 2021

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραιτήτως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Ευχαριστίες

Σε μια εποχή στη οποία όλα είναι αβέβαια, είναι σημαντικό να έχουμε γύρω μας ανθρώπους οι οποίοι μας στηρίζουν. Προσωπικά θεωρώ τον εαυτό μου ένα πολύ τυχερό άνθρωπο. Ο περίγυρος μου και συγκεκριμένα η οικογένειά μου καθώς και οι φίλοι μου με στήριξαν και με βοήθησαν να ανταπεξέλθω σε όλες τις αντίξοες καταστάσεις τις οποίες παρουσιάστηκαν. Επιπλέον, δήλωσαν το παρόν τους και στις ευχάριστες περιστάσεις και με παρότρυναν στο να βάζω πάντα τα δυνατά μου και να δείχνω εμπιστοσύνη στον εαυτό μου.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω αρχικά τους γονείς μου Γιώργο και Ελευθερία, στους οποίους οφείλω όλα όσα έχω πετύχει μέχρι τώρα. Η αγάπη και η φροντίδα τους πάντα μου δίνει κίνητρο για να συνεχίσω να προσπαθώ. Επιπρόσθετα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον παππού μου Νεόφυτο, και την γιαγιά μου Αντρούλλα, οι οποίοι στάθηκαν στο πλευρό μου και με παρότρυναν στο να κάνω αυτό που αγαπώ. Δεν θα μπορούσα να μην αναφερθώ στα άτομα τα οποία θεωρώ τους δευτέρους μου γονείς και αυτοί δεν είναι άλλοι από τον αγαπημένο μου θείο Σταύρο και την αγαπημένη μου θεία Λουκία οι οποίοι είναι πάντα δίπλα μου σε ό,τι χρειαστώ και χωρίς τους οποίους δεν θα μπορούσα να είμαι σήμερα στην θέση την οποία βρίσκομαι. Ένα μεγάλο ευχαριστώ και στα ξαδέρφια μου Αντρέα και Μαρία καθώς και στους συζύγους τους Ελένη και Παρασκευά αντίστοιχα, οι οποίοι με τις συμβουλές τους με καθοδήγησαν στην πορεία μου μέχρι τώρα. Η οικογένειά μου, μου έδωσε τα εφόδια ώστε να γίνω ένας σωστός Άνθρωπος και αυτό δεν είναι κάτι το οποίο μαθαίνεται, αλλά είναι κάτι το οποίο μεταδίδεται. Φυσικά, από αυτό το μήνυμα δεν θα μπορούσαν να απουσιάζουν οι καλύτερες μου φίλες Ειρήνη και Μαρία οι οποίες με ανέχονται τα τελευταία 16 χρόνια. Τις ευχαριστώ για όλες τις χαρούμενες στιγμές που είχαμε, τα απεριόριστα γέλια αλλά και τις δύσκολες στιγμές τις οποίες ξεπεράσαμε μαζί.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στους καθηγητές μου στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ) καθώς και τους επόπτες της πρακτικής άσκησης. Ο καθένας ξεχωριστά έβαλε το λιθαράκι του, με τις γνώσεις του, για να φτάσω σήμερα στην συγγραφή της πτυχιακής μου εργασίας. Ευχαριστώ τον Δρ. Νίκο Κωσταντίνου επιβλέπων καθηγητή της παρούσας πτυχιακής εργασίας ο οποίος μου έδωσε τη δυνατότητα να πραγματοποιήσω την μελέτη. Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό ευχαριστήριο μήνυμα

στην κα. Άρτεμις Τραϊκάπη, υποψήφια διδάκτωρ στο ΤΕΠΑΚ, για τις σημαντικές υποδείξεις και συμβουλές της, οι οποίες με κατεύθυναν καθώς και για το πολύτιμο χρόνο που διέθεσε για την περάτωση της παρούσας εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός:

Η παρούσα ευρέως φάσματος βιβλιογραφική ανασκόπηση στοχεύει στην συγκέντρωση δεδομένων τα οποία έχουν καταγραφεί μέχρι την δεδομένη χρονική στιγμή αναφορικά με τις στρατηγικές οι οποίες χρησιμοποιούνται ως παρέμβαση στους ασθενείς με ΝΑ. Γίνεται εκτενής αναφορά στις φαρμακευτικές παρεμβάσεις οι οποίες χορηγούνται στους ασθενείς όπως και στις επιπτώσεις τους. Εστιάζεται στον βαθμό αποτελεσματικότητάς των μη-φαρμακευτικών παρεμβάσεων καθώς και τους τομείς οι οποίοι φαίνεται να παρουσιάζονται βελτιωμένοι.

Μεθοδολογία Έρευνας:

Για την συλλογή των δεδομένων τα οποία θα συμπεριληφθούν στην μελέτη ακολουθήθηκε το πρότυπο των Arksey and O'Malley (2005). Η αναζήτηση άρθρων έλαβε χώρα στην βάση δεδομένων Google Scholar με περιορισμούς στο έτος δημοσίευσης των μελετών, σε τυχαιοποιημένες, ελεγχόμενες πειραματικές μελέτες οι οποίες ήταν δημοσιευμένες σε επιστημονικά περιοδικά, είχαν περάσει από κριτικό έλεγχο, αναφέρονταν εξ ολοκλήρου στην ΝΑ και αφορούσαν την Αγγλική γλώσσα. Επιπλέον για την σαφέστερη καταγραφή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα λογιστικών φύλλων Microsoft Excel.

Αποτελέσματα:

Από τα 1028 άρθρα τα οποία προέκυψαν από την αρχική αναζήτηση, επιλέχθηκαν 13 λαμβάνοντας υπόψιν τα κριτήρια εισαγωγής. Ως εκ τούτου, η μελέτη εστιάστηκε στην χρήση της γνωστικής ενδυνάμωσης, της μουσικοθεραπείας, της σωματικής άσκησης και των μη-επεμβατικών μεθόδων εγκεφαλικής διέγερσης, ως μη-φαρμακευτικές παρεμβάσεις στην ΝΑ.

Συμπεράσματα:

Διαφαίνονται μιας ευρείας κλίμακας θετικές επιδράσεις από την χρήση μη-φαρμακευτικών παρεμβάσεων στους ασθενή με ΝΑ. Κυρίως παρουσιάζουν διατήρηση ή και βελτίωση της γνωστικής λειτουργίας των ασθενών και συμβάλλουν στην μείωση συμπεριφορικών συμπτωμάτων. Βελτίωση μετά την παρέμβαση στους ασθενείς με ΝΑ

παρουσιάζουν και η ποιότητα ζωής τόσο των ίδιων των ασθενών όσο και των φροντιστών τους.

Λέξεις κλειδιά: Νόσος Αλτσχάιμερ, μη-φαρμακευτικές παρεμβάσεις, φαρμακευτικές παρεμβάσεις, tDCS, rTMS, γνωστική ενδυνάμωση, μη-επεμβατικές μεθόδους εγκεφαλικής διέγερσης, μουσικοθεραπεία, σωματική άσκηση.

ABSTRACT

Aim:

This Scoping review aims to collect data that have been recorded up to the present time, regarding the strategies used as intervention in patients with AD. Extensive reference is made considering the medication which is administered to patients, as well as their effects. It focuses on the effectiveness of non-pharmacological interventions as well as the areas that appear to be improving.

Research methodology:

The model of Arksey and O'Malley (2005) was followed for the collection of the data which were included in the study. The search for articles occurred in the Google Scholar database with restrictions on the year of publication of the studies, randomized controlled trials which were published in scientific journals, had passed a critical examination, referred entirely to AD and were published in the English language. Additionally, the Microsoft Excel spreadsheet program was used for clearer data entry.

Results:

From the 1028 articles that emerged from the initial search, 13 were selected taking into account the inclusion criteria. Therefore, the study focused on the use of cognitive training, music therapy, physical exercise and non-invasive brain stimulation methods, as non-pharmacological interventions in the AD.

Conclusions:

A wide range of positive effects are evident from the use of non-pharmacological interventions in patients with AD. They mainly show preservation or improvement of the cognitive function of the patients, and contribute to the decrease of behavioral symptoms. The quality of life of both the patients themselves and their caregivers is shown to be improved after the intervention in the patients with AD.

Keywords: Alzheimer's disease, non- pharmacological interventions, pharmacological interventions, tDCS, rTMS, cognitive training, non-invasive brain stimulation methods, music therapy, physical exercise.